

MILLISEID VORME JA MEETODEID KASUTADA?

Tegevuste edukaks läbiviimiseks on vajalik valida sihtrühmale sobiv läbiviimise vorm või meetod. See sõltub eelkõige osalejate arvust, vanusest, huvidest, läbiviimise asukohast või platvormist ja tehnilistest võimalustest ning sellest, mida soovitakse sündmuse läbiviimisega saavutada ehk milliste tulemusteni jõuda ning millist õpikogemust osalejale pakkuda. Tegevusi saab korraldada nii otsese suhtluse teel kui ka veebipõhiselt.

1. Arvesta, et tegevus peab olema:

- osaleja vajadustest ja huvidest lähtuv ning olema osalejat kõnetav ja atraktiivne;
- osalejale sobivas kohas ja vormis ning ajal;
- osalejat kaasav ja neile erinevaid kogemusi, pingutust, väljakutset pakkuv;
- õpikogemust pakkuv ja analüüsi ning mõtestamise protsessi toetav;
- võrgustikku kaasav (nt huvikool, rahvamaja, kool, noortekeskus, ettevõtte, jt).

2. Korralduslikud tegevused osalejate toetamiseks ja ülesanded tulemuste säilitamiseks:

- Aktiivseks osaluseks on hea kasutada töölehti ja/või küsimusi, mis aitavad erinevate meetodite ja vormide rakendamise puhul end ette valmistada ja mõelda läbi, mida ja mis viisil soovitakse saavutada. Samuti aitab see vähendada seda, et osalejad on passiivsed ja/või ei tööta kaasa.
- Raporti, artikli, blogi postituse, sotsiaalmeediapostituse vms koostamine peale meetodi rakendamist aitab osalejalt analüüsida ja mõtestada kogetut, samuti võimaldab see panna kirja välja ütlema või avaldamata mõtteid ja arvamusi, mida järgnevatel sündmustel arvestada.
- Iga meetodi ja vormi rakendamise järel küsi osalejalt tagasisidet ja parendusettepanekuid.

3. Võimalikud vormid ja meetodid:

(E-)HÄKATON on ideekorje või ajurünnak, mida viiakse läbi väikeste töörühmadena, kes hakkavad otsima püstitatud probleemkohale või murele võimalike lahendusi.

- Häkatonil ei ole õigeid ega valesid vastused, kõik väljakäidud ideed on head ning nagu ajurünnakutel kombeks, ei kritiseerita osalejaid nende väljapakutud ideede või lahenduste osas.
- Väljapakutud lahendustest valitakse välja kõige enam probleemi lahendavad ja realiseeruvad lahendused ning luuakse prototüüp. Lahendusi pitchitakse ehk kaitstakse kõikide osalejate ees. Lahendustega töötatakse edasi erinevate teenuste või toodete arendamiseks.
- Noortele suunatud häkatoni pikkuseks võiks olla minimaalselt 3-4 ja kuni 8 tundi, seda viib läbi moderaator, sellel on kindel struktuur ja läbiviimise rütm, kaasatakse mentoreid ja eksperte, kes kannavad nõuandvat ja toetavat rolli.

(E-)ELAV RAAMATUKOGU toimib sarnasel põhimõttel nagu "päris" raamatukogu. Nimelt on olemas kataloog, raamatukoguhoidja, lugejakaart ning raamatud, kuid paber kandjal neid laenutada ei saa, vaid laenutada saab hoopis rääkiva raamatu ehk isiku.

- Seda meetodit kasutatakse palju erinevate ametite ja erialade tutvustamiseks, kus ala esindaja räägib oma loo. Meetodit juhivad raamatukoguhoidja, noorte huvid ja soovid raamatute osas on eelnevalt välja selgitatud.
- Läbiviimine toimub väikestes gruppides, iga raamatut saab "lugeda" umbes 15 minutit ja oluline on arvestada osalejate vanusega.

(E-)MAAILMAKOHVIK on kaasamise meetod, mis võimaldab algatada olulisi vestlusi, leida erinevaid osapooli kaasates olemasolevatele probleemidele lahendusi ning ühiselt otsida tulevikku mõjutavaid uudseid ideid.

- Korraldades püstita kindlasti eesmärki ja mõtte läbi, millise tulemuseni soovid jõuda, keda vestlusringi kaasata ja kaasa vajadusel ka väliskülalisi, võrgustikuliikmeid, kelle arvamus või panus tuleb kasuks.
- Leia sobiv ruum või veebikeskkond, kus on võimalus mugavalt vestelda (kas füüsiliselt ruumis või gruppides veebis). Iga vestlusring toimub etteantud teemal umbes 20-30 minutit, misjärel seltskond liigub edasi järgmisesse lauda seal etteantud teemal rääkima. Tavaliselt jääb seltskonnast nõ maha üks inimene, kes on lauajuht (teeb märkmeid, annab ülevaate).

(E-)MINI (ARVAMUS)FESTIVAL toob kokku inimeste ja ühiskonna jaoks olulised teemad, näiteks hakatakse üheskoos arutama piirkonna noori puudutava olulise teema üle. Teemade lahkamiseks kasutatakse arutlemise stiili, mis toetub demokraatia põhimõtetele.

- Meetod vajab konkreetset eesmärki ja läbiviimise põhjust, erinevate huvigruppide, koostööpartnerite ja võrgustiku kaasamist. Enamasti toimuvad julged ja aktiivsed arutelud, soovijatele antakse sõna.
- Vestlusringi juhivad moderaator, teema on ette valmistatud ja struktureeritud. Arutelu tulemused säilitatakse. - Meetod pakub õpiprotsessi, kus eri arvamused ja seisukohad võivad tugevalt põrkuda, kuid mis õpetab põhjendamist, oma huvid ja vajaduste eest seisumist.

(E-)DEBATIKS JA VÄITLUSEKS nimetatakse avalikku vaidlust või arutelu, mille käigus peetakse sisukas vaidlus etteantud teemal kasutades argumente. Argument on tõestusvahend või põhjendus.

- Debatti võib kohata avalikus ruumis, koosolekutel, telesaates (näiteks ETV saade "Foorum") ja klassiruumis, noortekeskuses, veebis jne.
- Enamasti toimub debatt eelnevalt välja selgitatud ja kokkulepitud teemal. Enne debatti lepatakse kokku reeglid ja loositakse rollid, debatil on juht.

(E-)TÖÖTUBA VÕI ÕPITUBA on praktiline tegevus, mille eesmärk on toetada osalejates mingi oskuse, harjumuse arenemist. Tegevust viib läbi juhendaja struktureeritud plaani alusel kaasates kõiki osalejaid. Tegevuses osaleb pigem väikesem arv osalejaid, kui suurem, sest oluline on osalejate juhendamine ja toetamine.

- Õnnestunud töötuba on huvitav, kus osaleja saab olulist ja tähendusrikast infot, oskusi, harjumusi vastavalt töö- või õpitoa eesmärgile. Igal töötoal on eesmärk/eesmärgid, millest lähtuvalt planeeritakse tegevus ja tehakse ettevalmistustööd.
- Töötuba peab olema aktiivne ja liikuv ehk tegevus aktiivselt toimuma. Kogu aeg toimub midagi: läbiviija juhendab, toetab ja osalejad tegutsevad.

(E-)ÕPPEKÄIK on praktiline tegevus, mille raames viiakse osalejad mingisse keskkonda, kus neil on võimalus teemast, tegevusalast saada selle loomulikus keskkonnas ülevaade saada.

- Õppekäik peab olema huvitav, kus osaleja saab olulist ja tähendusrikast infot vastavalt õppekäigu eesmärgile. Igal õppekäigul on eesmärk/eesmärgid, millest lähtuvalt õppekäik planeeritakse ja tehakse ettevalmistustööd.
- Õppekäik on liikuv ehk aktiivne. Liikuvale õppekäigul on osalejal kindlad ülesanded: verbaalsed või ka füüsilised (tegevused peatustes). Kogu aeg toimub midagi: läbiviija räägib või osalejad mõtlevad, teevad midagi, arutlevad millegi üle.

(E-)KOHTUMINE VÕI KOOSOLEK on tegevus, mille käigus erinevad osapooled kohtuvad kokkulepitud eesmärgil. Kohtumine võib toimuda nii praktilises kui teoreetilises vormis ehk tegevuse käigus saavad osapooled koostööd midagi korraldada ja/või ellu viia või hoopiski olulistel teemadel ühekoos arutelda.

- Seda meetodit kasutatakse erinevate teemade arutamiseks ning plaanide tegemiseks. Kohtumist või koosolekut juhitakse, sellel on konkreetne struktuur ning ajakava, sisuline ülesehitus ja plaan on tehtud koos kaasatavate osapooltega. Toimuvad ettekanded, esinemised, esitlemised, ideede kogumine, arutelud jms.
- Tegevus võib toimuda piirkondlikult, maakondlikult või hoopiski rahvusvaheliselt, miks mitte kohtuda mõne osapoollega teisest riigist näiteks veebipõhiselt.

VEEBINAR on veebipõhine seminar. Veebinaril on etteantud teema, eesmärk, esinejad ja vestluse juht, just nagu päris koosolekul või konverentsil. Osalejatel on enamasti võimalus liituda veebinariga nii telefonis kui arvutis.

- Veebinari kasutamine aitab jõuda rohkemate kuulajateni, kui seda päriselus, see tähendab, et transport või muud probleemid ei ole takistuseks. Veebinari raames on enamasti osalejatel võimalus esitada esinejatele küsimusi. - Kõige olulisem on välja selgitada veebinari korraldamise vajadus, valida põnev teema ja kutsuv pealkiri ning seda reklaamida, näiteks sotsiaalmeedias. Kasuks tuleb ka registreerumise kasutamine.
- Veebinari saab teha Facebookis, Youtubes, Instagramis, kui ka muudes spetsiaalsetes veebinaride keskkondades, nt Zoom, Teams, WebinarJam, jt. Enamasti veebinar salvestatakse ja salvestust saab ka hiljem vaadata, kuulata.

OTSEÜLEKANNE on sotsiaalmeediakanalis toimuv otsesaade, mille eesmärk on pakkuda vaatajale vahetut kogemust põnevast keskkonnast, huvitavast arutelust või tegevusest. Otseülekanne saab enamasti osaleja ehk vaataja sekkuda, reageerides emotikonidega või küsides küsimusi.

- Otseülekanne on planeeritud tegevus, kuid struktuur ja sisu võivad muutuda vastavalt vaatajate tagasisidele või küsimustele, mis aitab paremini vastata vaatajate ootustele, soovidele ja huvidele.
- Otseülekanne on juht ning osapooltega lepatakse kokku selle toimumine, teavitatakse osapooli selle toimumisest.

(E-)VÄLJAKUTSE EHK CHALLENGE on konkreetse eesmärgiga üleskutse ja/või tegevus, mille raames grupp huvilisi sooritavad sarnast tegevust, andes sellest märku kokkulepitud vormis, nt pilt, postitus, video jms.

- Väljakutse planeerimisel on oluline selle planeerimine vastavalt sihtgrupi huvidele, võimetele, soovidele ja vajadustele – mõtle hästi läbi miks ja kuidas tegevus peaks õnnestuma ning osapooled sellega kaasa tulema
- Väljakutsete puhul jälgi kindlasti ka turvalisuse ja tervisega seotud ohutusnõudeid, ükski tegevus ei tohi osalejaid vaimselt, sotsiaalselt ega füüsiliselt kahjustada.

Koostatud noorteinfoportaal Teeviit poolt noorsootöö nädala raames.